

บทที่ 1

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

จากการที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการได้ลงนามในประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2552 เมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม 2552 เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร จัดการเรียนการสอน และจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ตามประกาศกระทรวง ฯ ให้ทุกหลักสูตรของสถาบันนำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ฯ มาใช้ โดยใช้กับหลักสูตรที่จะรับนักศึกษาใหม่เป็นครั้งแรกตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นไป สำหรับหลักสูตรที่เปิดสอนอยู่แล้วต้องปรับปรุงให้สอดคล้องกับประกาศกระทรวง ฯ ฉบับนี้ ภายในปีการศึกษา 2555 และให้คณะกรรมการการอุดมศึกษากำกับ ดูแล ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของทุกสถาบัน เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีคุณภาพตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ การเปลี่ยนแปลงครั้งนี้ทำให้สถาบันอุดมศึกษามีความหลากหลาย ประชาชนมีโอกาสเข้าเรียนในระดับอุดมศึกษาได้อย่างทั่วถึง ที่สำคัญคือ สังคมจะเชื่อมั่นได้ว่า คุณวุฒิที่บัณฑิตได้รับจากสถาบันการศึกษามีคุณภาพและมีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้อย่างน่าเชื่อถือ และเป็นที่ยอมรับของสถาบันอุดมศึกษาที่ดีทั้งในและต่างประเทศ สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาในฐานะที่เป็นหน่วยงานกำกับและส่งเสริมการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาพิจารณาแล้วเห็นว่า สิ่งหนึ่งที่จะสะท้อนให้เห็นถึงควมมีประสิทธิภาพและมีมาตรฐานของคุณวุฒิดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒินั้นๆ ซึ่งสามารถพิจารณาผลการเรียนรู้ของบัณฑิต ทางด้านความรู้ ความสามารถ ทักษะด้านต่างๆ ในการทำงานและประกอบอาชีพ รวมทั้งคุณลักษณะอื่นๆ ในการทำงาน และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ดังนั้น สถาบันอุดมศึกษาจึงควรได้มีส่วนร่วมกันในการกำหนดมาตรฐานผลการเรียนรู้ของบัณฑิตในแต่ละคุณวุฒิไว้เป็นหลักเพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาจัดการศึกษามุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันได้อย่างมีคุณภาพ เพิ่มความเชื่อมั่นให้แก่สังคมในด้านคุณภาพและมาตรฐานของคุณวุฒิที่บัณฑิตพึงมีหลังจากสำเร็จการศึกษาให้มีคุณภาพครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ และด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ และได้มอบหมายให้คณะกรรมการการอุดมศึกษานำกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติไปพัฒนา มาตรฐานคุณวุฒิสาขา/สาขาวิชาต่างๆ ของแต่ละระดับคุณวุฒิเพื่อสถาบันอุดมศึกษาได้ใช้เป็น

แนวทางในการพัฒนาหรือปรับปรุงรายละเอียดของหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตในสาขา/สาขาวิชาของระดับคุณวุฒิเดียวกันมีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

หลักสูตรคหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2550) เป็นหลักสูตรที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการจัดการศึกษาของสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กระทรวงศึกษาธิการ โดยพิจารณาให้สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานที่เกี่ยวข้องในด้านอาหารและโภชนาการทั้งภายในและต่างประเทศ และเพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยมุ่งหวังให้บัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรนี้ มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ตามความต้องการของตลาดแรงงาน (คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร, 2550) คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาคุณลักษณะบัณฑิตสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรคหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2550) ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ เพื่อนำผลการวิจัยมากำหนดทิศทางของมาตรฐานคุณวุฒิของสาขาวิชาให้ชัดเจนนำไปสู่การพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงแนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เกี่ยวข้องมองเห็นเป้าหมายและกำหนดทิศทางการดำเนินการจัดการศึกษาร่วมกัน ตลอดจนเป็นการสร้างเครือข่ายระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถาบัน อันจะเป็นพลังขับเคลื่อนเพื่อให้การดำเนินงานตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (TQF) ให้เป็นไปตามความมุ่งหวังของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาและมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ดังนั้นสาขาวิชาอาหารและโภชนาการจึงได้เสนอโครงการวิจัยเรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ ด้วยหวังว่า จะนำผลที่ได้จากการวิจัยมาใช้ประโยชน์โดยตรงกับหน่วยงานเพื่อให้เกิดความเข้าใจ มองเห็นทิศทางการดำเนินงานที่ชัดเจนซึ่งจะก่อให้เกิดผลโดยตรงต่อการพัฒนาการจัดการศึกษาของสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร กระทรวงศึกษาธิการ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ของสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ
2. เพื่อประมวลความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ ตามทฤษฎีของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรคหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ

ขอบเขตของการวิจัย

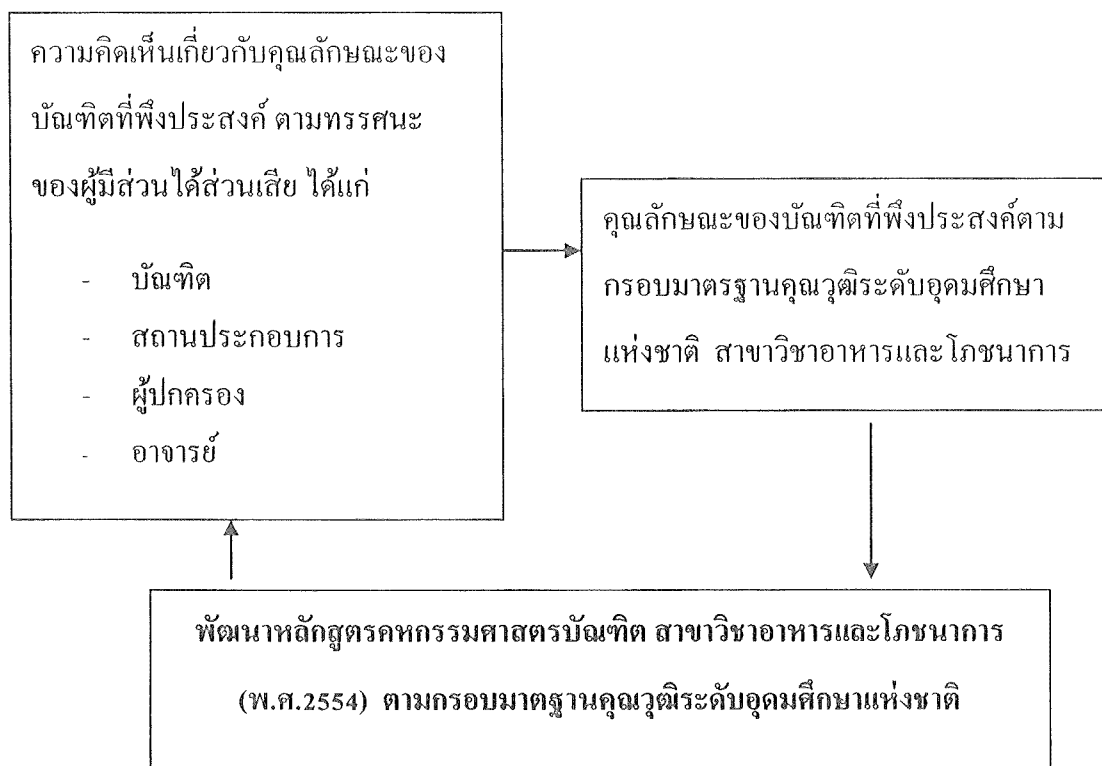
เป็นโครงการวิจัยเชิงสำรวจเพื่อศึกษาคูณลักษณะของบัณฑิตที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรคหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2550) คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ปีการศึกษา 2553 ซึ่งเป็นบัณฑิตรุ่นแรกของหลักสูตรนี้ โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ. ศ. 2552 ประชากรที่ใช้คือ บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาในปีการศึกษา 2553 สถานประกอบการ (ผู้ใช้บัณฑิต) อาจารย์ผู้สอน และผู้ปกครองของบัณฑิตเพื่อนำผลการวิจัยมาปรับปรุงหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้คุณภาพของบัณฑิตที่ผลิตในสาขาวิชาของระดับคุณวุฒิเดียวกันมีมาตรฐานที่เทียบเคียงกันได้ทั้งในระดับชาติและระดับสากล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. อาจารย์ผู้สอนและผู้เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน มีแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาการศึกษาและเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ
2. ผู้ใช้ประโยชน์ในงานวิจัย
 - 2.1 ผู้ใช้ประโยชน์ทางตรง ได้แก่ อาจารย์ผู้สอน ผู้บริหาร และนักศึกษาของสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์

2.2 ผู้ใช้ประโยชน์ทางอ้อม ได้แก่ หน่วยงาน สถาบันการศึกษา หน่วยงานภาครัฐ สถานประกอบการ เป็นต้น

กรอบแนวคิดการวิจัย

นิยามศัพท์

กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education: TQF : HEd) หมายถึง กรอบที่แสดงระบบคุณวุฒิการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศ ซึ่งประกอบด้วย ระดับคุณวุฒิ การแบ่งสาขาวิชา ความเชื่อมโยงต่อเนื่องจากคุณวุฒิระดับหนึ่งไปสู่ระดับที่สูงขึ้น มาตรฐานผลการเรียนรู้ของแต่ละระดับคุณวุฒิซึ่งเพิ่มสูงขึ้นตามระดับของคุณวุฒิ ลักษณะของหลักสูตรในแต่ละระดับคุณวุฒิ ปริมาณการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับเวลาที่ต้องใช้ การเปิดโอกาสให้เทียบโอนผลการเรียนรู้จากประสบการณ์ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต รวมทั้งระบบและกลไกที่ให้ความมั่นใจในประสิทธิผลการดำเนินงานตามกรอบ

มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสถาบันอุดมศึกษาว่าสามารถผลิตบัณฑิตให้บรรลุคุณภาพตามมาตรฐานผลการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2552)

คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ของสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ หมายถึง คุณลักษณะของบัณฑิตระดับปริญญาตรี ที่สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรคหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2550) ประกอบด้วย 7 ด้าน ได้แก่

- 1) ด้านคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การพัฒนานิสัยในการประพฤติอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม และด้วยความรับผิดชอบทั้งในส่วนตนและส่วนรวม ความสามารถในการปรับตัวชีวิตใน ความขัดแย้งทางค่านิยม การพัฒนานิสัยและการปฏิบัติตามศีลธรรม ทั้งในเรื่องส่วนตัวและ สังคม
- 2) ด้านความรู้ หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ การนึกคิด และการนำเสนอข้อมูล การวิเคราะห์และจำแนกข้อเท็จจริงในหลักการ ทฤษฎี ตลอดจนกระบวนการต่างๆ และสามารถ เรียนรู้ด้วยตนเองได้
- 3) ด้านทักษะทางปัญญา หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์สถานการณ์และใช้ ความรู้ ความเข้าใจในแนวคิด หลักการ ทฤษฎี และกระบวนการต่างๆ ในการคิดวิเคราะห์และการ แก้ปัญหาเมื่อต้องเผชิญกับสถานการณ์ใหม่ๆ ที่ไม่ได้คาดคิดมาก่อน
- 4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ หมายถึง ความสามารถ ในการทำงานเป็นกลุ่ม การแสดงถึงภาวะผู้นำ ความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม ความสามารถ ในการวางแผนและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง
- 5) ด้านทักษะการวิเคราะห์และสื่อสาร หมายถึง ความสามารถในการวิเคราะห์เชิงตัวเลข ความสามารถในการใช้เทคนิคทางคณิตศาสตร์และสถิติความสามารถในการสื่อสารทั้งการพูด การ เขียน และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
- 6) ด้านทักษะพิสัย หมายถึง ความสามารถในการปฏิบัติงาน อย่างคล่องแคล่ว ถูกต้อง ตามแบบที่กำหนด สามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง ความสามารถในการประยุกต์การปฏิบัติงาน เพื่อการแก้ปัญหาในสภาพจริงได้

7) ด้านทักษะการดำเนินชีวิตและเศรษฐกิจพอเพียง หมายถึง การใช้จ่ายอย่างประหยัดและใช้จ่ายอย่างเหมาะสม

สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ หมายถึง หน่วยงานในสังกัดคณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร จัดการศึกษาในระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี และหลักสูตรเทียบโอน 2 ปี เพื่อผลิตบัณฑิตให้มีความรู้ด้านทฤษฎี และมีทักษะในการปฏิบัติงานด้านอาหาร โภชนาการ การบริการอาหารและเครื่องดื่ม และการสุขาภิบาลและความปลอดภัยในอาหาร และวิชาที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรคหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2550) หมายถึง แผนหรือโครงการการจัดการศึกษาระดับปริญญาตรีที่สาขาวิชาอาหารและโภชนาการ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ จัดทำขึ้นเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์ผู้สอน/ผู้บริหาร ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ของหลักสูตร คุณสมบัติของผู้เรียน แผนการเรียนหรือรายวิชาต่างๆ ที่กำหนดให้เรียน รวมถึงเนื้อหาวิชาของรายวิชาต่างๆ กิจกรรมการเรียนการสอน และการประเมินผล ทั้งนี้ได้ผ่านการอนุมัติหลักสูตรให้ใช้ได้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 เป็นต้นมา